

آسیب شناسی فضای مجازی در تعلیم و تربیت دانش آموزان

عبداللطیف شجاعی

مشخصات شغلی، تحصیلی و درجه علمی: کارشناسی ارشد رشته برنامه ریزی درسی - آموزگار مقطع ابتدایی
shojahiabdollatif@gmail.com

چکیده

هدف پژوهش حاضر، آسیب شناسی استفاده از فضای مجازی در تعلیم و تربیت دانش آموزان است. پرسش اصلی این است که استفاده از فضاهای مجازی چه تاثیری بر تعلیم و تربیت دانش آموزان کاربر آن دارد؟ با توجه به شرایط آموزش مجازی و در دسترس قرار گرفتن این فضا برای کودکان و نوجوانان به منظور دریافت مطالب آموزشی مدارس و دانشگاه، این فرصت در برخی مواقع به بحران و چالش تبدیل شده است. این مطالعه با شیوه توصیفی و با ابزار کتابخانه ای و کتب و مقالات مرتبط با موضوع انجام گرفته است و کوششی است برای طرح آسیب ها و مشکلات استفاده از فضاهای مجازی و که در شرایط فعلی امروز و شیوع ویروس کووید-۱۹ و تعطیل شدن آموزشهای حضوری، بیش از گذشته بروز و ظهور یافته اند. نتایج این پژوهش و سایر مطالعات در این حوزه می تواند راهگشای والدین، مربیان مدارس و مهدکودک ها و دلسوزانی باشد که برای نسل فردا دغدغه دارند. در این مطالعه به آسیب های این فضاها و اثرات آن بر تعلیم و تربیت نوجوانان پرداخته شده و با دسته بندی به توصیف مقولات پرداخته شده است.

واژگان کلیدی: فضای مجازی، آسیب شناسی، تعلیم و تربیت، دانش آموزان

۱-مقدمه

اهمیت تربیت و پرورش صحیح قوای جسمی و روحی از جمله امور بسیار ضروری در زندگی تمامی انسانهاست، تنها از این راه است که قابلیتها و استعدادهای ذاتی انسان شکوفا شده، به رشد و کمال واقعی دست خواهد یافت. پس کوچکترین بی توجهی نسبت به امر تربیت، زیانهای جبران ناپذیری را برای فرد و جامعه در پی خواهد داشت (الهامی نیا، علی اصغر؛ احمدی، محمد رضا؛ ۱۳۸۸: ۳۵). امروزه با تحولات و تغییرات فراگیر و گذر از مرحله سنتی به مدرن و فناوری های نوین که همه جوانب زندگی انسانها را تحت تأثیر قرار داده است، تعلیم و تربیت نیز از این تحولات مصون نمانده و درگیر تحولات عصر جدید شده است.

از خصوصیات عصر جدید سرعت پیشرفت تکنولوژی و دسترسی همه افراد به آن است. فناوری های اطلاعات باعث سرعت و دقت در کارها و گسترش ارتباط شده است، به گونه ای که کره زمین را تبدیل به دهکده جهانی کرده است. از خصوصیات این فناوری ها انتقال میلیونها پیام است، پیامهایی که بر ارزشها، نگرشها و هویت فرهنگی کاربران آن در سطح خرد و برنظام های فرهنگی - اجتماعی در سطح کلان تأثیر می گذارد. در آخرین سالهای قرن بیستم، فناوری با محوریت فناوری اطلاعات، شیوه اندیشه، تولید، مصرف، مدیریت، ارتباطات و زندگی را دگرگون ساخت و پیامدهای بسیاری را در به دنبال داشته است. یکی از آنها پیوند فرهنگهای گوناگون در فضای سایبری است (احمدوند؛ کبری، تقی زاده قوام؛ زهرا، دستفروشان؛ سمانه، غلامی هره دشتی، سهیلا؛ ۱۳۹۸: ۷۰).

جریانها و زمان بی زمانی از دیگر ویژگیهای تکنولوژی در عصر نوین است. این پیوند و شفافیت فرهنگی و آشنایی همه افراد در همه کشورها با یکدیگر و ارتباط آسان چه به صورت تصویر و یا صوت و یا متن با همه امتیازات و فوائد می تواند چالش